

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Ljubljanska ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrallnski odbor GDSJ)

Izhaja vsako soboto.

Stane posamezna številka 75 p.
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane invec
po 60 para.

Oglas: prostor 1x55 mm
1.50 Din.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopis! se ne vračajo.

Reklamacije so poštnine
proste.

Ulica je govorila!

Tri leta že divja v delavskih vrstah bratomorni boj. In celo to dobo skuša izrabiti buržoazija, da pritisne proletarijat čim bolj ob tla. Njen pritisk je dosegel vrhunec i na gospodarskem i na političnem bojišču.

Boj proletariata na zunanji protikapitalistični fronti bi še ne bil tako težak, če bi bilo delavstvo vsaj med seboj edino in složno. Tako pa ni čudo, če smo zgubivali postojanko za postojanko na zunanji fronti in to samo zato, ker nismo znali notranjih razmer urediti potom blagohotnih debat in kritik, pa vendarle brez boja.

Vsi pametni sodrugi so spoznali, da tako ne more iti več dalje, da je treba ostrino boja prenesti iz notranje na zunanjo protikapitalistično fronto.

Prvi Maj je pokazal, da se tudi široke ljudske plasti zavedajo škodljivosti medsebojnega boja. Vseposod, kjer je vodila prireditve Strokovna komisija, ki je radevolje ponudila roko tudi »Nezavisnim«, povsod so se delavske množice odzvale v čim častnejšem številu. Nasprotno so bili vsi poskusi separatističnih akcij brezpogojno onemogočeni.

Še celo Ljubljana, ki je najbolj krvavela v medsebojnem boju, je zbrala silne mase manifestantov. Očividci trdijo, da je bilo na skupnem shodu pred »Mestnim domom« daleč preko pet tisoč ljudi in da je bil razhod po ulicah nad vse veličasten in dostojen.

Strokovna komisija se je letos zavedala, da je Ljubljana tisti kraj, kjer se je bratomoren boj pričel, zato je potrebno, da se tukaj tudi najprvo konča.

Zato smo z naše strani napravili vse, da se pomirijo duhovi. Tudi pri izbiri slavnostnega govornika smo pazili na to, da določimo delavca iz tovarne, kateremu so vse spletke ali diplomatične poteze neznane in tuje.

S ponosom lahko ugotovimo, da je ljubljansko delavstvo razumelo ta naša stremljenja in da je storilo vse, da naše prizadevanje čim bolj podpre. Odzvalo se je v takih množicah, da je Ljubljana — dom frakcijev in Orjunašev hočeš nočeš morash nadela praznično lice. Čim so se približale v zgodnjih dopoldanskih urah zbirati množice rdeče okinčanih delavcev, takoj so pričele trgovine, banke in druga podjetja zapirati lokale in ob 10. uri je bilo celo mesto kakor izumrlo. Tovarnam in delavnicam je pa že prejšnji večer ustavil kolese manifestacijski generalni štrajk.

Tudi Maribor, odkjer smo dobili šele prve vesti, je praznoval praz-

nik Dela zelo veličastno. Zlasti shod, na katerem sta poročala ss. Petejan in Čeh je bil zelo dobro obiskan. — Trgovine in banke so bile istotako zaprte.

Tako so bili razhodi in slavnosti v Prevaljah, Mežici, Guštanju, Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Soštanjju, Celju, Velenju, Zabukovci, Ormi, Trzinu itd. zelo lepo obiskani in čim bolj dostojni.

Le na Jesenicah, kjer so se zbrale silne množice delavstva iz Save, Javornika, Dohrove, Lesc, Gorij in drugih krajev, je napravil vladni komisar g. dr. Hacin iz slavnosti ogorčen protest. Po vsej sili je zahteval, da se mora odstraniti zastava, ki je bila razobešana na Delavskem domu.

Ta nastop je delavstvo tako razkačilo, da bi bila gotovo tekla kri, če bi zaupniki in reditelji ne bi napeli vse sile, da delavstvo pomirja. Šele po telefonični intervenciji na pokrajinsko upravo je bilo g. komisarju mogoče dopovedati, da zastave na domu niso po nobenem zakonu prepovedane.

Ogorčenje delavstva je bilo nepopisno in g. klerikalci, ki so sedaj tili zavezniki radikalne vlade in so odgovorni za to prepoved, bodo to ljudsko jezo še zelo občutili. Kajti mnogi delavci, na katere so imeli klerikalci ali potom duhovništva, ali pa, ker so se znali prikazati kot delavski prijatelji še nekaj upliva, so na ta dan spregledali. — Proti večeru je bila soglasna sodba, da so klerikalci izrabili zadnji misijon za volitve in sedaj ko so dobili absolutno moč, pa vladajo proti delavstvu.

Mnogi nezavedneži so spoznali šele sedaj, kaj pomeni zadnji volilni poraz in zagotavljali so, da bodo v bodoče napeli vse sile, da bodo zmagale tiste stranke, ki imajo rdeče zastave.

Ostali del programa se je pa tudi na Jesenicah čim lepše izvršil.

Potek majskih slavnosti nam ponovno dokazuje, da smo na pravi poti. Tri leta smo pisali in govorili, da notranji boj delavstva samo škoduje. Mnogi nas niso hoteli slišati. A sedaj, ko se je zgodilo vse to, kar smo že pred enim ali dvema leti napovedovali, vse to se je v resnici izpolnilo. Sedaj nam dajo prav že tudi tisti, ki so bili najbolj vročekrvni. Majska proslava nam daje novih moči, da bomo nadaljevali delo zedinjenja proletariata v enotne in močne razredne organizacije!

Kdor želi istega, naj ne čaka kaj bo, temveč naj pride in naj nam — pomaga!

Konferenca

Centralnega Pododbora Saveza Metalcev.

V dneh 8., 9. in 10. aprila se je vršila v Beogradu državna konferenca »Centralnega pododbora saveza metalških (kovinarskih) radnika Jugoslavije«, katere so se udeležile v informativne svrhe tudi trije delegati »Osrednjega društva kovinarjev«.

Konferenca se je udeležilo 7 članov »Centralnega Pododbora« in 21 delegatov podružnic. Med delegati

je bil tudi Slovincem dobro znani sodrug Čulibrković iz Subotice kot delegat podružnice v Karlovcu, proti kateremu so imeli pomisleke sodrugi iz Subotice, nakar jim je bila zato odvzeta glasovalna pravica na konferenci.

Uprava »Centralnega Pododbora« je poročala, da se je ustanovil Pododbor radi tega, ker se nekateri člani »Saveza Metalških radnika« niso

strinjali z delovanjem centralnega odbora, radi česar je isti nekatere izključil iz Saveza.

Ko so izključeni člani zahtevali, naj pride zadeva pred Savezno razsodišče, centralni odbor ni ugodil tej zahtevi; ustanovili so zato izključeni sodrugi v Beogradu svoj Centralni pododbor, ki je potem vzpostavil svoje podružnice tudi izven Beograda.

Centralni pododbor je želel, da se udeležijo tudi kongresa kovinarjev v Zagrebu na Božič 1922, kar je pa centralni odbor preprečil, ker je zahteval, da položi uprava pododbora imovino in račune pred kongresom, ter naj bi bil Centralni pododbor zastopan na kongresu le po delegatih, določenih na podlagi obračunov.

Centralni Pododbor je izvedel 21 mezdnih gibanj in 10 stavk, ter izdal večino svojih dohodkov za stavke.

Referent k poročilu o delu Centralnega pododbora s. Milutinović je navedel potrebo, da se napro vse sile, da se mrežna gibanja rešijo mirnim putem, ter kritiziral, da posamezne podružnice ne funkcionirajo tako, kot bi bilo želeli, ker je s tem otežkočeno celotno organizacijsko delovanje.

Zivahna debata se je razvila o imenu, katero naj dobi nova organizacija. Šele ko je s. Žorga pojasnil, da ime »neodvisen« ne pomeni biti neodvisen politično, ampak neodvisen od kapitalističnega razreda, se je določilo ime: Savez Radnika-ov Metalške industrije i obrta Jugoslavije s sedežem v Beogradu«. Sprejeta pravila so precej slična pravilom ostalih kovinarskih organizacij, vsebujejo pa določbo, da centralni odbor potrjuje podružnične odbore, s čemur je članstvu otežkočeno uveljaviti pri izvolitvi odbora svoje zaupanje v posamezne odbornike.

Novoustanovljeni S. R. M. I. i. O. J. se ni priključil nobeni medstrokovni inštanci.

K ujedinenju kovinarskega proletariata Jugoslavije v enotno orga-

nizacijo je bila predlagana obširna resolucija, ki določa med drugim isto platformo, kakor resolucija o ujedinenju, ki je bila sprejeta na jeseniškem kongresu »Osrednjega društva kovinarjev«.

Ker so bile v resoluciji tudi stvari, ki nasprotja med organizacijami le postružejo, so svetovali delegati O. D. K. naj dotični odstavki odpadejo, doda pa naj se točka, na podlagi katere bi prenehal vsak boj med organizacijami. Povdarjali so tudi, da naj prično sodrugi z juga ločiti strokovno politiko od strankarske politike, ker le na ta način je v današnjih razmerah mogoča enotna strokovna organizacija.

Ta nasvet je bil odbit, ter je bila sprejeta resolucija taka, kakor je bila predlagana v celoti in brez dodatka.

Sprejeta resolucija vsebuje poleg določb resolucije, sprejete na kongresu na Jesenicah, ki je bila objavljena v 15. št. »Delavca« z dne 14. aprila) še sledeče:

Skupni kongres naj se vrši najkasneje do 1. septembra 1923, če se odpravijo vse zapreke pa lahko že prej. Kot potrební pogoj za pripravo skupnega kongresa se smatra:

- vzajemno priznavanje članstva;
- tehnične priprave;
- psihološko približevanje članov enega dela k drugemu;
- ublaževanje strastnih odnošajev (nasprotij);
- v slučaju mezdnih gibanj ali stavk katerekoli strani, se mora materialno ali pa vsaj moralno podpirati ono stran in one člane, ki se nahajajo v gibanju.

Konferenca se je vršila dokaj stvarno, ter izgleda vkljub temu, da se je na njej ustanovila še ena kovinarska organizacija, da bomo prišli v doglednem času do enotne kovinarske organizacije v Jugoslaviji.

V dolini pod Triglavom.

Na vse to, kar smo o jeseniških razmerah povedali zadnjič, moramo spomniti delavstvo še na predvojne nacionalne šikane, zapostavljanje domačega delavstva pred tuji, nadalje medvojno trpljenje in gladovanje pod avstro-ogrskim militarističnim diktatom itd., vse te bridke izkušnje in smrtno sovraštvo tiranstvu si je po preobratu skopalo strugo v strokovno organizacijo. Po večini se je tukajšnje delavstvo grupiralo iz kmečkenga proletariata.

Pri vsem tem je jeseniško delavstvo iskalo utehe v radikalnih strujah in sledilo lepim besedam, ni pa gledalo na sistematično delo.

Tehnične napake in zdravstvene pomanjkljivosti bodo v podjetju odpravljene s časom, popolnoma pa nikdar! Še bolj kritično je stanovanjsko vprašanje. Marsikaj bi se v tem oziru lahko že takoj odpomglo, na primer brezpotrebna obširna stanovanja nekaterih uradnikov naj bi se v tej krizi reducirala; pri tem pa se sklicuje sleherni na svoje, dostojanstvenost, delavstvo pa seveda trpi in molči. Novo projektirane stanovanjske gradbe čakajo na bančni kredit in vse kaže, da bo minulo tudi leto, ne da bi se izpolnile velike obljube.

Kdo pa je merodajen faktor, ki naj odpravi in spremeni te razmere? Organizacija! In tu smo sedaj. Do danes stoji delavstvo še enotno v enotni strokovni organizaciji. Da pa je do danes ostalo še vse tako, je pripisovati vzgoji in široki demokraciji, ki vlada v kovinarski organizaciji. Spočetka so imeli tu posamezni zaupniki nesrečno roko, skonfuzijoniralo se je plačilni sistem, ki je do oktobra 1. 1921 zagotovil takrat existenco le enemu delu delavstva, večino pa je popolnoma upropastil. Ni bilo malo požrtvovalnosti, vztrajnosti in trdega boja, da se je vse to spremenilo v toliko, da se je vsaj deloma ustreglo širši splošnosti.

Gotovo je, da se je tudi pozneje storilo še kakšno napako; gotovo pa je, da se šele iz napak delavstvo uči. Z novim plačilnim sistemom je seveda nastal silen preobrat in meseci so minuli, predno se je nekoliko poleglo po raznih spremembah upravičeno nezadovoljstvo; kajti delavstvo je spoznalo nešteto krivic, ki so se leta in leta vrstile druga za drugo in se deloma še, kar pa je pripisovati nezanimanju delavstva samega.

Po vsem tem je nastala tudi v organizaciji potreba delitve dela; izlo-

čilo se je zaupniške dolžnosti v tovarni in organizaciji. Uveljavilo se je že pred uzakonitvijo obratnega zaupniškega sistema z glavnim zaupnikom na čelu, katerega plača tovarna, in ki ima svojo pisarno v tovarni ter posluje vse dneve edinole v svrhu posredovanja za delavstvo.

V jadrnanju za napredkom se je poskrbelo za vzpostavitev raznih vzgojnih pripomočkov za delavstvo, da se isto usposobi na vseh poljih. Železno srajco pa je težko sleči in jo zamenjati. V strokovni organizaciji bi se predvsem moralo vzbuditi trajno zanimanje za zborovanja, kajti tisoč nerešenih vprašanj se suče z dnevnimi dogodki okrog nas, o katerih bi morali z vsemi duševnimi zmognostmi razpravljati, pri članstvu pa manjka zanimanja za ta vprašanja.

Vloga zaupniških zborov je silno pomanjkljiva, vse premalo inicijative prihaja od tam. — Od kje zajemati bo rekel kdo? Čitalnica se je vzpostavila za vse in dosti je tamkaj čtiva, mnogo bi tam lahko črpali. Ljudsko vseučilišče ima svoja redna predavanja vsak petek v tednu; predavata strokovni učitelj meščanske šole Zupančič in nadočitelj šega o povsem zanimivih in poučnih znanstvenih predmetih, a vendar je udeležba mnogokrat pičila. Kovinarska godba je edina, ki v najvišji meri resnično izvršuje svoj poklic, a kvarno je to, ker člani te godbe na drugi strani zanemarjajo druga polja izobrazbe. V društvu »Svoboda« je delovanje vztrajno, delujeta dobro dramatični in telovadni odsek, a tudi tam ni vse

v redu, ker je alkoholno zastrupljanje preveč ukoreninjeno. Nadalje imamo še strokovno šolo, a zanimanje še izdaleka ne odgovarja našim željam.

Predvsem leži krivda v tem, da se je in se še danes zastruplja delavstvo s frazami nekaterih posameznikov, mesto da se navaja vse k pozitivnemu razmišljanju in sodelovanju. Le z naporom posameznikov se je mnogo zbudilo in odvrnilo od sanjarjenja, ki je brezplodno.

Delo izvrševati v besedi in dejanju, to je naša pot k napredku, ki vede do cilja.

Nihče naj ne bo radi zgornjih besed užaljen; tako je in ni družega izhoda, kot kreniti na pravo pot.

Mladi se nismo vadili, nihče nas ni odvajal od zla, današnja mladina pa je že iz vojne dobe zastrupljena z vsemi mogočimi omamili, kdo naj torej prične in prevzame vse velike naloge, ki nas čakajo. Kdorkoli si, poskušaj se odvaditi železne srajce, pomagaj ustvarjati, dolžnost je tvoja, če si spoznal, da to pot ne moremo nadaljevati, da nam pomagaš kreniti in nam speljati pot do cilja.

Napoj svojo dušo z znanjem socializma, spoznanje pa ti bo dalo energijo za izvrševanje tvojih dolžnosti do proletarskega razreda.

Tako bomo mogli pričeti, potem bodo pa tudi za nas kovinarje na Jesenicah napočili boljši časi in boljše razmere.

Kdor pa misli drugače, ali kdor zanika navedene fakte, pa naj blagovolji svoje misli zložiti na papir.

na potrebe posameznega obrata. Torej velja dopotovalno dovoljenje le toliko časa, dokler je inozemski delavec v dotičnem obratu zaposlen. — Čim opusti delo, ali pa se mu delo odpove, preneha veljavnost dopotovalnega dovoljenja in inozemski delavec mora preko meje. Nevarno je zato, da se bo tega delodajalec v polni meri poslužil ter bo tujega delavca brez usmiljenja izkoriščal, delavec pa ne bo imel sredstev, da bi odpotoval.

Fr. Uršič:

Dohodnina od mezd.

Predpisi o davkih se sedaj v prehodni dobi tako zelo izpreminjajo, da je treba imeti celo veččaku največje pazljivosti, če si hoče biti vedno na jasnem in vedeti, kateri predpisi so veljali za vsako posamezno dobo.

Najbolj se pa izpreminjajo določbe glede davkov od službenih prejemkov. Kakor bo našim čitateljem že znano, smo imeli do 1. 1921 na službene prejemke troje davkov: 1. dohodnino, 2. plačarino in 3. invalidski davek.

Izmed teh treh davkov je bila najhujša plačarina, zlasti v onih krajih, kjer so bile visoke občinske doklade, tako, da je znašala včasih samo plačarino 20 ali celo 25 odstotkov vseh prejemkov. Ta je od 1. januarja 1922 dalje ukinjena, tako, da je plačevati izza 1. 1922 samo še dohodnino in pa invalidski davek.

1. Splošne določbe.

Dohodnina se odmerja od mezd na ta način, da se določi koliko so znašali mezdni prejemki v pretečenem letu, to je v onem letu, ki je bil pred davčnim letom. Ako se odmerja dohodnina, na pr. za leto 1922, pridejo v poštev službeni prejemki iz leta 1921. Če pa delavec (ali uslužbenec vobče) dne 1. januarja 1922 ni bil pri istem gospodarju v delu že vsaj eno leto, se ne vzamejo za podlago službeni ali mezdni prejemki pretečenega leta, temveč oni, ki jih je ali jih bo še dobil uslužbenec ali delavec v tekočem letu, torej v našem primeru kar prejemki iz leta 1922.

Ker se dohodnina za leto 1922 glede mezd in službenih prejemkov več ali manj še le sedaj odmerja, smo vzeli nalašč primer za 1. 1922. Ravno to načelo velja seveda tudi za davčno leto 1923; toda za to leto se

Končno pa bo moral spraviti pravilnik v sklad ta postopek s postopkom pri političnih policijskih oblastvih. Tudi policija motri vsako tako prošnjo. Dočim pa se industriji razburjajo nad presojo prošenj s strani ministrstva za socialno politiko, se jim zdi v redu, da romajo take prošnje od policije do policije. — In v tem liči vsa zamuda v reševanju prošenj.

bo odmerjal davek šele takrat, ko bo izšel novi finančni zakon, kar se bo zgodilo pa najbrž šele v poletju ali pa šele v jeseni.

Verjetno je, da se bodo za leto 1923 zakonske določbe iznova izpremenile; zato velja ves ta članek samo za davčno leto 1922, za katero se davek ravno sedaj odmerja.

2. Določitev odmerne podlage.

Za podlago se vzamejo torej službeni prejemki (mezda) iz leta 1921, če pa uslužbenec dne 1. jan. 1922 še ni bil eno leto pri istem poslodavcu v službi, pa službeni prejemki iz leta 1922.

Iz te podlage pa je izločiti poprej draginjske doklade, in sicer največ z onim zneskom, ki bi jih bili dobivali uslužbenci v tem primeru, če bi bili državni nameščenci.

Da pa izvemo, s katerim zneskom je izločiti iz skupnih prejemkov oni delni znesek, ki odpada na davka proste draginjske doklade, je treba ločiti troje krajev. skupin, in sicer:

1. Ljubljana, Maribor in kraje v Prekmurju;

2. Kočevje, Kranj, Logatec, Novo mesto, Ptuj, Celje;

3. vse druge kraje v Sloveniji.

Delegacija ministrstva financ v Ljubljani je naredila za vsako teh skupin neko tabelo, iz katere se lahko razvidi, kateri znesek odpade že kar na obdavčljivo plačo.

Pri teh tabelah je pripomniti, da se razumejo pod otroci samo oni otroci, ki so še nepreskrbljeni in za katere uslužbenec tudi zares še skrbi.

Ker je tarif za dohodnino še vedno v kronah ter davčna oblastva ta davek tudi še v kronski veljavi predpisujejo, smo navedli zneske v vseh tabelah še v kronski veljavi.

(Dalje prih.)

Dopotovanje inozemskih delavcev.

V zadnjem času so posvetili meščanski nacionalistični krogi vprašanju, sme li biti inozemec zaposlen v naših podjetjih, veliko pažnjo. Seveda so motrili vprašanje importiranja inozemskih delavnih sil izključno le z nacionalističnega vidika, pustivši ob stran in v nemar gospodarsko stran tega vprašanja.

Zakon o zaščiti delavcev uravnava dopotovanje inozemskih delavcev z nastopnim določilom: Noben delodajalec ne sme privajati delavcev iz inozemstva, dokler ne dobi za to dovolila od ministerstva za socialno politiko, ki izdaja ta dovolila šele, ko zasliski mnenje dotične krajevne borze dela in pristojnih delavskih zbornic.

To zakonito določilo omejuje torej delodajalčevo svobodo v izbiro delavnih sil. Delodajalčevo svobodo v izbiro in najemanju delavnih sil pa omejuje zakon zato, ker streme delodajalci za tem, da imajo čim največ delavnih sil na razpolago in da je povpraševanje po delu večje, kot pa ponudba. Svobodo izbire delavnih sil, svobodo zaposlenja inozemskih delavnih sil bi podjetniki izrabili za znižanje mezd, podaljšanje delovnega časa itd.

Zato je zaščita domače delavne sile v tem pravcu potrebna in nujna.

Ravno radi tega, ker stavi zgoraj navedeno zakonito določilo te meje, se postavljajo delodajalci na stališče, da je to določilo kvarno razvoju in napredku industrije. V kolikor ovira to določilo, da ne uspe delodajalcem izkoriščati i domačih i tujih delavnih sil, v toliko je določilo z delavskega stališča pravilno in umestno. Delavstva ne briga, kdo je zaposlen v podjetju. Prva briga delavstva je, da živi v obratu organizacija, ne glede na to, ali so zaposleni delavci državljani te ali one kraljevine, republike. — Kakor hitro pa bi hotel delodajalec zlorabljati import inozemskih delavcev v to, da izkorišča i tujca i domačina, tisti hip je organizacija dolžna, da to prepreči in onemogoči.

Da je ta omejitev nujna, temu so vzrok naše bolne gospodarske razmere. Vladajoča brezposelnost doma in v inozemstvu ne ustvarja predpogojev za svobodo svetovnega delavnega trga. Zato je treba, da regulira zakon delavni trg.

Seveda mora biti ta regulacija taka, da ne škoduje niti delavcu niti gospodarskemu razvoju.

In, če se delodajalci danes pritožujejo glede importa inozemskih delavcev, delajo to zato, ker si stoji nasproti dvoje stališč: delavske organizacije vedo, da je delavnih sil večine strok v tuzemstvu dovolj na razpolago. Toda: ne za mezde, ki jih plačujejo nekatera podjetja. — Delodajalci pa zastopajo stališče, da mora biti v vsaki stroki vedno kader brezposelnih, ki bo potiskal mezde navzdol. — Da je temu tako, izpričujejo najbolj posamezna podjetja, ki zahtevajo import težakov, navadnih delavcev, hlapcev in celo hišnih poslov. — Kdo more trditi, da ni takih delavnih sil dovolj doma? Ker pa skušajo delodajalci prikriti tendenco po znižanju mezd, poslabšanju delavnih pogojev potom importa inozemskih delavcev, zato trdijo v svet: pri nas manjka klavificiranih delavnih sil. Pri tem pa vlagajo prošnje za dopotovanje brivskih pomočnikov, kovinarjev, natakarijev, knjigovodij in kontoristov.

Delavstvo lahko upravičeno trdi: domači svetovni trg krije trenutno celotno potrebo. Redki so slučajji, da so prošnje podjetij za import inozemskih delavcev upravičene in utemeljene.

Zato bodo strokovne delavske organizacije kot zastopnice delavskih interesov vztrajale v bodoče na tem, da bo ministristvo štutilo domače delavstvo pred izkoriščanjem po delodajalcih.

Tekom leta se je pokazalo, da bo moralo ministristvo izdelati tozadeven pravilnik, ki bo v duhu zakona uredil postopek pri izdaji dovoljenj za import. V prvi vrsti pa bo moralo ministristvo poiskati sredstev, da se bo mogel izdelati točen, zanesljiv pregled našega delavnega trga. — Dotacija borz dela je tukaj predpogoj! Sicer se bodo še vnaprej izdajala dopotovalna dovoljenja, ki v dejanskih razmerah niso upravičena!

Danes je kovinar v Sloveniji brez posla, tovarna v Novem Sadu pa zahteva inozemca. Zato, ker ni pregleda čez delavni trg!

Prav tako pa bo moralo ministristvo za socialno politiko potom pravilnika urediti tudi vprašanje zaposlenih inozemskih delavcev samih. — Ministristvo za socialno politiko izdaja dopotovalna dovoljenja z ozirom

Naše organizacije.

Monopolska stroka.

Resnici na ljubo! Na govorice in beganje med tobačnimi delavci in delavkami, da se namreč od strani naše organizacije ni vložilo spomenice na monopolsko upravo, konstatiramo sledeče: Za našo organizacijo je merodajna spomenica od 17. novembra lanskega leta, na katero smo dobili povišek 5 dinarjev in ki vsebuje predvsem važno točko in zahteva, da se izplačuje tobačnemu delavstvu plače v predvojnem razmerju in sicer v zlati valuti. Tudi v predstojećih mezdnih gibanjih je naša deputacija pri monopolski upravi v Beogradu podala ustneno izjavo, da stoji naše tobačno delavstvo odločno na stališču zgoraj omenjene spomenice z dne 17. novembra 1922.

Uspehi intervencije tobačnega delavstva. Z ozirom na odlok, da se odpusti 60 tobačnih delavk iz tovarne, je intervenirala naša organizacija istočasno s krščansko-socialno organizacijo, da bi se omenjenih delavk ne odpustilo in bi se jih obdržalo še v obratu ali pa bi se število odpuščenih vsaj zmanjšalo, je doseglo delavstvo le toliko, da bo odpuščenih 45 delavk. Med odpuščenimi šestdesetimi delavkami je bilo petnajst takih, ki imajo doma družino in bi bile z odpustom hudo prizadete. Ravnateljstvo je na prvo intervencijo pristalo na to, da se mesto teh petnajstih delavk odpusti one delavke, ki so prišle v tovarno sicer

popreje kakor omenjene delavke, a so brez družine in zapuste tovarno lahko lažje kakor pa delavke, ki imajo doma družino. Odbor tudi na ta predlog ni pristal in je odločno zahteval, da se obdrži vse delavke v tovarni, kar pa je ravnateljstvo odklonilo z ozirom na to, ker primanjkuje v tovarni dela. Sporazumno se je nato sklenilo, da se odpusti le 45 delavk. Organizacija je torej prepričala vsaj to, da monopolska uprava ni vrgla na cesto onih delavk, ki morajo težko preživljati sebe in poleg tega še družino. Pripomnimo, da je bil pri intervenciji navzoč tudi odbor krščansko-socialne organizacije, ki je predlogom in zahtevam našega odbora le pritrdjeval in ni stavljal nobenih samostojnih predlogov.

Seje odbora »Saveza monopolskih delavcev in delavk« podružnica Ljubljana se vršijo vsak prvi četrtek v mesecu.

Širše seje zaupnikov »Saveza monopolskih delavcev in delavk« podružnica Ljubljana pa se vrše vsako drugo sredo v mesecu.

Rudarska stroka.

Stavka rudarjev v Drobnezdolu. Radi ponovne odklonitve prošnje rudarjev, da se zvišajo rudarjem njihove mezde od strani podjetja »Ava« so bili rudarji prisiljeni, da so dne 25. aprila stopili v stavko, da si tem potom izbojujejo svoje pravice. Rudarje opozarjamo, da ne potujejo tja,

dokler jih ne obvestimo potom našega časopisja.

Stavka rudarjev na Lešah končana. Rudarji premogovnika Leše so zopet pričeli z delom 16. aprila. Pozitivnega uspeha rudarji za enkrat niso dosegli. Stavka je bila samo predhodnega značaja. Gospodje so obljubili, da pride meseca maja lastnik rudnika grof Henckel in prevzame rudnik sam, ter se obenem dvigne sedanja sekvestura nad rudnikom. Zatorej rudarji, pripravljajte se zopet na boj. Ako nam gospodje okoli zelenih miz nočejo dati kruha za naše delo, si ga bomo morali sami izbojevati. V slogi je moč, bodočnost je naša.

Občni zbor »Unije slov. rudarjev v Hrastniku se je vršil dne 10. aprila t. l. v javnem shodu. Po poročilu predsednika, tajnika, blagajnika in nadzorstva se je izvolil sledeči novi odbor: Predsednik: Alojz Tanšek; podpredsednik: Anton Werden; tajnik: Jurij Podlunšek; nam. tajnika: Ivan Podlunšek; blagajnik: Alojz Kraudolf; nam. blagajnika: Franc Rojnik; revizorja: Ivan Domšek in Alojz Privšek; odborniki: Baldomir Blanc, Martin Sergan, Anton Podpečan in in Ivan Safran.

Ameriška rudarska organizacija se je udeležila pred kratkim seje izvrševalnega odbora rudarske internacionale. Zastopal jo je J. Lewis, ki je izročil na seji tudi predlog svoje organizacije, da se uvedejo enotne akcije ameriških in evropskih rudarskih organizacij. Predlog je izvrševalni odbor sprejel.

Kovinarska stroka.

Stavka kovinarjev v Subotici.

Delavstvo tovarne vagonov »Ferum« v Subotici je v trdem boju s podjetjem odpravilo akordno delo in sklenilo pogodbo, na podlagi katere mu je zajamčen osemurni delavnik in temeljne mezde, ki se zvišajo ali znižajo vzporedno s cenami življenjskih potrebščin.

Pri sedanjem mezdnem gibanju meseca marca t. l. pa je podjetje vsililo nekaterim delavcem mesečne plače, ter skušalo s tem razdeliti delavstvo, ki je bilo dotlej popolnoma enotno, v dva tabora.

Sodrug, katerim so bile oddeljene mesečne plače, so te odklonili, ter zahtevali urne plače, kakor so jih imeli ostali delavci v tovarni.

Podjetnik, misleč, da je že zabil klin med delavstvo, je delavce z mesečnimi plačami enostavno odpustil.

Ko je organizacija zahtevala od podjetja razgovore za zopetni sprejem odpuščenih in za sklepanje pogodbe v kateri naj bo indeks, je podjetje odpustilo nadaljnjih 200 delavcev, z izgovorom, da država ni plačala dva milijona dinarjev ter radi tega ne more izplačati delavcem mezde.

V tovarni je ostalo samo še 150 delavcev, ki so pokazali svojo solidarnost z izprtimi, ter stopili v stavko. Tako se nahaja danes 350 delavcev že šesti teden na cesti brez vsakega zaslužka. Ker so finanjska sredstva organizacije močno izčrpana je centralni odbor ODK sklenil, da se uvede med člani Osrednjega društva kovinarjev akcijo za zbiranje prostovoljnih prispevkov v prid izprtim in stavkajočim.

Za vsak izredni prispevek bo prejel član od zaupnika primerno znamko, zglasano »za stavko«, katero naj nalepi na rob članske knjižice.

Kovinarji Slovenije, priskočite na pomoč sodrugom v Subotici!

Živilska stroka.

8 kongresa živilskih delavcev.

Ob priliki vprašanja o izvozu žita in moke v inozemstvo je sprejela državna konferenca Saveza živilskih delavcev sledečo

resolucijo:

1. Konstatira: z odlokom vlade o nižji izvozni carini na žito in na moko bo nastala velika brezposelnost med mlinarskimi delavci.

Radi tega je konferenca sklenila: 1. da centralna uprava saveza v Beogradu izvede akcijo za spremembo tega vladnega odloka v nasprotnem smislu in sicer: da bo izvozna carina na žito najmanj za 100 odstotkov vi-

šja od izvozne carine na moko; 2. da se za to akcijo zainteresira vse organizacije mlinarskih delavcev v državi; 3. da se za to akcijo angažira tudi predstavniki mlinarske industrije, kakor tudi delavsko industrijsko zbornico v Beogradu.

Kongres mednarodne zveze živilskih delavcev se je vršil v Bazelu (Švica) dne 23. aprila t. l. Zastopani so bili živilski delavci Nemčije, Francoske, Nemške Avstrije, Švice, Danske, Češkoslovaške, Belgije in Nizozemske. Zastopana je bila po s. Fimmenu tudi amsterdamska strok. internacionala. Kongres se je odločno izrekel proti nočnemu delu in sklenil, da se mora odločno izvesti prepoved nočnega dela. Kongres je sklenil, da je smatrati delovni počitek za pekovske pomočnike od 10. ure zvečer do 6. ure zjutraj.

Živilska organizacija na Francoskem. Po hudem boju in razkolu, ki so ga povzročili komunisti, se je posrečilo strokovni živilski organizaciji na Francoskem postaviti v svojih vrstah red. Koncem leta 1922 je ta organizacija štela 64 podružnic z 4235 člani. Podružnic pekov je bilo 21, ki štejejo skupno 820 članov, 11 podružnic konditorjev in kuharjev s 440 člani. Med drugimi združuje ta organizacija še: pivovarniško, špece-rijsko in mlinsko delavstvo; nadalje delavstvo iz raznih tovaren za čokolado, sladkor, testenine, nadomestila za kavo, ter hotelsko in kavarniško osebje. Tekom prošlega leta so znašali skupni dohodki na članarini 27.529.55 frankov. Raznih ostalih dohodkov pa 10.150.15 frankov; izdatkov pa je bilo: za podpore in agitacije 11.710.40 frankov, za tisk in upravo 16.726.15 frankov itd.; tako so znašali izdatki 31.677.25 frankov. Že pri zgoraj podanih številkah razvidimo, da igra ravno denar ogromno vlogo; če bi ne bilo denarja, tedaj bi organizacij ne bilo. Delavske strokovne organizacije pa so edino z denarjem mogle doseči svoj uspeh. Tako je pri vseh naših organizacijah ne glede na to ali so v Jugoslaviji ali Franciji ali kje drugod, vse pač potrebujejo denarno upravo, brez katere ni mogoče prav nič ustvarjati.

Kemična stroka.

Liboje. V naši podružnici kemičnih delavcev se je vršil dne 28. apr. ob srednji udeležbi strokovni shod delavcev obeh tovaren. Na shodu je poročal s. Rejc o položaju delavstva v Sloveniji in pa glede meznega gibanja, v katerem se nahaja delavstvo. Dalje je poročal tudi glede 1. Maja. Sodruge in sodružice pozivljamo vas, da v smislu tega strokovnega shoda udelejujete svoje sklepe.

Medvode. Dne 29. aprila je podr. papirniških delavcev praznovala slavnost razvitiya prapora podružnice kem. del. Medvode-Goričane. Slavnostno delo je otvoril s. Janko Cvajner, ki je pozdravil članstvo in vse navzoče. Sodružica Anica Erben je razvila prapor ter ga izročila zastavonoši z vzklikom: »Izročam ti naš prapor, katerega vestno čuvaj v vsakdanjih bojih našega življenja.« Ob razvitiyu je pozdravil vse navzoče tajnik osr. društva. s. Rejc. Dalje je pozdravil v imenu ostalega proletariata slavnostno razvitiye s. Baštolc. Obenem se je spominjal preteklih težkih bojev, v katerih je delavstvo prišlo do zavesti, da se danes zaveda svojega bodočega razrednega boja. Zatorej sodrug in sodružice, zavedajte se sveže zaprisege vašemu rdečemu praporu, izvršujte sklepe vaših sestankov, shodov in predavanj. Zavedajte se, da ste pod vašim praporom vsi enaki. Pod njim se boste nahajali skupno v težkih bojih, v katerih boste morali vztrajati, pod njim boste našli v medsebojni ljubezni marsikatero razvedrilo. Zatorej sodrug in sodružice, na delo za enotno organizacijo papirniških delavcev.

Pripomba: Novo razvito zastavo je z veliko poštrevostjo krasno izdelala gospa Jurka Guzelj, šivilja, katero priporočamo vsem našim podružnicam.

Dopisi.

Tržiče Delavstvo tržiške predilnice je začelo v zadnjem času mrmrati proti neznočni draginji, ki neprestano narašča, medtem ko so delavske mezde vedno iste. Delavstvo pa si ne bo izbojevalo boljših življenjskih pogojev, če se ne bo zavedalo, da je le v močni in enotni strokovni organizaciji moč. Kadar se bo delavstvo te svoje moči v organizaciji zavedalo, tedaj bo zanj boj mnogo lažji. Gospoda podjetnika Glasmana in Gasnerja opozarjamo, da draginja narašča, delavske mezde pa se ne zvišujejo vzporedno z njo. Omenjena gospoda menda tega ne opazita ali pa se za to sploh ne zmenita kljub temu, da sta pri zadnjih pogajanjih obljubila, da bosta zviševala z naraščanjem cen življenjskih potrebščin. Zato

vprašamo gospoda podjetnika kaj rečeta na to dejstvo? Kaj rečeta na dejstvo, da so se cene mesu zvišale za 50 odstotkov. Tudi cene ostalih življenjskih potrebščin skokoma naraščajo. Nam se dozdeva, da gospodje to dobro vedo. Mogoče imajo naši podjetniki kake druge skrbi? Mogoče stavka? Sodruge in sodružice, ki se zavedajo svoje moči, pozivljamo, da se pridružijo strokovni organizaciji, kajti pregovor pravi, da tisti, ki ne dela, naj tudi ne je in tisti, ki ni organiziran, naj le trpi, dokler se ne bo zgrudil pod udarci kapitalističnega biča. Zavedajmo se tega! Zavedajmo se tudi, da je čas zlato. Čas pa hiti, zato ne zamudimo niti najmanjše prilike.

Objave.

Ustanovni občni zbor »Mladinske organizacije za Slovenijo« v Ljubljani se bo vršil v ponedeljek 7. maja točno ob 6. zvečer v društvenih prostorih, Šelenburgova ulica 6./II. — Občnega zbora naj se točno in gotovo udeležijo vsi člani mladinske organizacije in vsi ostali mladinski delavci. Naša pot je še dolga in težavna in treba bo še mnogo naporov, da dosežemo svoj cilj!

Zahvala. Podpisana se zahvaljujem vsem delavcem za darovano vsoto 318.25 Din in vsem uradnikom za vsoto 275 Din, ki so mi jo nabrali ob smrti mojega moža. — Antonija Strnad

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem podružnici »Unije slov. rudarjev« v Mežici za darovano vsoto 100 dinarjev v času moje bolezn. — Matija Močilnik, rudar v Mežici.

Zahvala. Vsem, ki so kakorkoli izkazali pokojnemu Karolu Mirtiču na njegovi zadnji poti ljubezen in prijateljsko naklonenost in ki so s prispevki v tem času pripomogli, izreka žalujoča rodbina Mirtičeva najtoplejšo zahvalo.

Zahvala. Podpisana Marija Kordež izrekam tem potom javno zahvalo za gmotno pomoč v znesku Din 190.50 vsem rudarjem v Črni, ki so to vsoto nabrali. — Marija Kordež.

Zahvala. Podpisani Jožef Praprotnik se zahvaljujem za nabrano mi vsoto Din 138.50 rudarjem v Črni. — Jožef Praprotnik.

Delavsko gibanje.

g Osrednje društvo usnarjev je imelo v nedeljo 29. t. m. svoj kongres, ki je sprejel lepe predloge in resolucije, ki so vzbudile mnogo pozornosti med usnjarskim delavstvom. Kongres se je vršil v Mariboru in bomo o poteku in sklepih tega kongresa natančneje poročali prihodnjič.

g Majska proslava 1923. Na Ogrskem je bila majska proslava prepovedana. Zabranjena so bila vsa zborovanja, vsi sestanki in vsa javna znanstvena predavanja. V gručah delavci niso smeli nositi rdečih zastav. — V Italiji se je delavstvo deloma udeležilo majske proslave. Kjer je bilo praznovanje popolnoma onemogočeno, je delavstvo darovalo zaslužek tega dne v socialistične namene. Delavske stranke so izdale tudi protest proti prepovedi praznovanja 1. Maja. — Na Češkoslovaškem je delavstvo mirno praznovalo 1. Maj. Železničarji so izvedli na praznik dveurno stavko, ki je trajala od 10. do 12. ure dopoldne. To stavko smatrajo češkoslovaški železničarji za protest proti znižanju njihovih mezd.

g Kongresi. »Savez zasebnih namščencev« je imel svoj kongres 6. aprila na katerem je prisostvovalo nad 50 zastopnikov saveznih podružnic. Kongres je konstatiral, da se je od strani oblasti zelo oviralo razvoj saveza in se je mnogo posameznih članov od oblasti preganjalo. Zato je kongres odločno nastopil proti vlada-joči reakciji in obsodil sedanji sistem. Da pa bo v bodoče boj nameščencev uspešnejši, je kongres sklenil, da se savez priključi Glav. radniškemu savezu Jugoslavije. S tem

Zahvala. Podpisana se zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam v tovarni »Kovina« na Tezmem za nabrano podporo 270 Din, ki so mi jo nabrali sodrug in v času moje bolezn. — Jožefa Koren.

Zahvala. Podpisana se iskreno zahvaljujem sodrugom-delavcem za nabrano vsoto v znesku 349 din. — Marija Stera.

Pekovski pomočniki, pozor! Pekovski pomočniki v Mariboru se nahajajo od 22. aprila v mezdnem gibanju, zato naj nihče od pekovskih pomočnikov ne išče dela v Mariboru, dokler mezdno gibanje ne bo končano. Konec meznega gibanja bomo v listu pravočasno objavili.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Popravek! V zadnji številki »Delavca« se je vrinila v članku »Kongres kovinarjev na Jesenicah« v poročilu k 10. točki dnevnega reda: volitev novega odbora, nadzorstva in razsodišča pomota, da so bili izvoljeni sodrug in centralni odbor soglasno; novi centralni odbor ni bil izvoljen soglasno, kakor pravi poročilo, temveč z večino glasov.

Podrobna poročila o majske proslavi bomo priobčili v prihodnji številki. Istočasno prosimo naše organizacije, da nam pošljejo o praznovanju 1. Maja poročila iz onih krajev, kjer so se udeležile majske slavnosti.

Za tiskovni sklad »Delavec« je daroval s. Franc Kožuh, mizar tobačne tovarne v Ljubljani 20 dinarjev. Posnemajte!

je podal duševni proletariat roko ročnemu proletariatu v boju za osvobojenje vsega delavskega razreda. — Važne dogodke bo preživel v kratkem »Savez lesnih delavcev«. Medtem ko bo imela svoj kongres zmer-na stran saveza 13. t. m., bo imela levica svoj kongres že 6. t. m. Savez je včlanjen v amsterdamski internacionali, katero desnica zagovarja, levica pa pobija. Tudi je savez v sklepu Gl. radn. saveza Jugoslavije. — Jugoslovanski, madžarski, bolgarski, rumunski, grški, češki in avstrijski kovinarji imeli 4. t. m. balkansko konferenco, ki se je vršila v Zagrebu. Konferenco je sklicalo tajništvo kovinarske internacionale na predlog »Saveza kovin. Jugoslavije«. — Konferenca je pretresala vprašanje skupnega dela vseh mednarodno orientiranih kovinarskih organizacij in je tudi zavzela razmerje do neodvisnih kovinarskih organizacij. — O konferenci bomo poročali obsirneje prihodnjič.

g Lesni delavci v Karlovcu so v stavki zmagali in dosegli lepe uspehe kljub temu, da so »neodvisni« skušali očrniti Gl. radn. savez Jug. in mu hoteli naprtiti odgovornost za morebitne neuspehe. Povsod za prenapeteže poraz, a za ono delavstvo, ki ve, da zmage ni v velikih besedah, žanje lepe uspehe.

g Kongres češkoslovaških železničarjev se bo vršil 12., 13. in 14. t. m. v Pragi. Istočasno s kongresom slave češki železničarji 25letni jubilej obstoja svoje organizacije. »Savez železničarjev Jugoslavije« bo poslal na ta kongres svojega odposlanca.

